

Tähelepanekud ja tagasiside Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse muutmise eelnõule

Eesti Turbaliit leiab, et eelnõu praegune muutmise antud sõnastuses ei täida soovitud eesmärki ning mitmed kooskõlastusringis tõstatatud sisulised probleemid on jäänud lahendamata.

Tutvudes eelnõu seletuskirja ning kooskõlastusringil esitatud ettepanekute arvestamise tabeliga nähtub, et Turbaliidu ettepanekud on valdavas osas märgitud kategooriasse „Selgitatud“, kuid mitte „Arvestatud“. Tegelikult toimus üks kohtumine 5.märtsil, organiseeritud Kliimaministeeriumi poolt, kuid vastupidiselt kaasamistabelis tooduga ei kohapeal ega hiljem kirjalikult meie saadetud tähelepanekutele ega küsimustele me kahjuks vastuseid ei saanud. See tähendab, et seletuskirja on küll täiendatud teatud põhjendustega, kuid just oluliste ja märkimisväärseid muudatusi toovate teemade osas eelnõu põhimõttelisi lahendusi ei ole ei muudetud, selgitatud ega nendest muudatusest laiemalt kaasneva mõjuga arvestatud. **Kõige suuremaks probleemiks peame kavandatavat muutust, mille tulemusel muutub keskkonnamõju hindamine sisuliselt ühekülgselt vaid looduskeskkonnale toimuva mõju hindamiseks.**

KMH eesmärk peab olema tasakaalustatud otsustamine. **Sotsiaal-majanduslikud mõjud jäetakse KMH menetlusest välja** põhjendusega, et neid hinnatakse vajaduse korral muudes menetlustes. Käesolevas eelnõus puudub selgus, millises menetluses siiski sotsiaal-majanduslikke mõjusid hinnatakse. Selgusetu jääb, millise metoodika alusel hindamine toimub ning milline asutus selle eest vastutab. Puudub selgus, kuidas tagatakse, et neid mõjusid tegelikult üldse hinnatakse.

Seetõttu ei saa nõustuda väitega, et tegemist on üksnes menetlusliku täpsustamisega. Tegemist on sisulise muudatusega, mis vähendab otsustamiseks vajaliku informatsiooni hulka. Keskkonnakasutus ei puuduta üksnes loodust. Iga suurem arendus mõjutab samaaegselt töökohti, ettevõtlust, kohalike omavalitsuste tulubaasi, piirkondlikku arengut ja inimeste elukeskkonda ning kogukondade jätkusuutlikkust.

Nende mõjude kõrvalejätmine tähendab, et otsuseid hakatakse tegema puuduliku informatsiooni alusel. Tasakaalustatud otsus saab sündida ainult siis, kui otsustaja näeb üheaegselt nii keskkonnamõjusid kui ka sotsiaal-majanduslikke tagajärgi.

Praegune eelnõu seda enam ei võimalda. Leiame, et enne eelnõu vastuvõtmist tuleks säilitada KMH menetluses oluliste sotsiaal-majanduslike mõjude terviklik hindamine või vähemalt sätestada seaduses selgelt, millises menetluses neid mõjusid hinnatakse, kes vastutab ning millist metoodikat kasutatakse.

Teise punktina toome välja, et **menetluste lihtsustamise eesmärk ei ole veenvalt tõendatud**, kuigi eelnõu eesmärgina nimetatakse bürokraatia vähendamist. Samas nähtub eelnõust endast, et eelhindangute arv suureneb, kusjuures otsustaja kaalutusõigus suureneb ja arendajalt nõutava teabe maht suureneb. Praktikas võib see tähendada, et ulatuslik eelhindamine hakkab asendama KMH menetlust. Seega ei vähene halduskoormus, vaid see nihkub menetluse varasemasse etappi.

Selle kohta ei ole esitatud mõjuanalüüsi, mis tõendaks, et menetlus muutub tegelikult kiiremaks või odavamaks.

Õiguskindlus ei parane. Kooskõlastusringis juhiti tähelepanu, et eelhinnangu puhul puuduvad selged kriteeriumid, millal on esitatud teave piisav. Ka pärast seletuskirja täiendamist jäävad vastamata küsimused:

1. kui palju uuringuid võib otsustaja nõuda;
2. millal loetakse teave piisavaks;
3. kuidas on piiratud otsustaja kaalutusõigus;
4. kuidas välditakse menetluste pikenemist.

Need küsimused mõjutavad otseselt ettevõtjate ja arendajate õiguskindlust.

Palume eelnõu enne selle lõplikku menetlemist täiendada viisil, mis taastab keskkonnamõju hindamise terviklikkuse ning tagab, et looduskeskkonna kõrval hinnatakse süsteemselt ka kavandatava tegevuse mõju inimestele, kogukondadele ja piirkondlikule arengule.

Annika Päsik

Eesti Turbaliit/tegevjuht